

Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2015. – № 4. – Т. 1. – С. 117-121.

5. Вакульчик О. М. Формування системи митного аудиту в Україні : монографія. – Хмельницький: ПП Мельник А. А., 2014. – 208 с.

Юлія Дубинецька

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Бондаренко Є.П.

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПОРУШЕНЬ В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗАХОДИ ЩОДО ЇХ ВИЯВЛЕННЯ

Тіньова економічна діяльність в Україні досягла загрозливих масштабів, що суттєво погіршує діловий та інвестиційний клімат у державі, підриває її міжнародний престиж, знижує рівень соціального захисту громадян. Її недооцінка спричиняє значні помилки в оцінці соціально-економічної ситуації, визначенні напрямів державної політики та оцінці наслідків прийняття рішень владними структурами на різних рівнях ієрархії управління.

Сьогодні вже, мабуть, ні в кого не викликає сумнівів існування залежності між рівнем ефективності податкової політики, обсягами тіньової економіки та станом соціального захисту населення. На жаль, наявні масштаби тінізації економічної сфери свідчать не на користь існуючої моделі оподаткування [1]. Основними причинами тінізації доходів в сучасних умовах є:

1. Надмірний податковий тягар. Вважається, що економіка тим ефективніша, чим менше податкове навантаження. Саме високе податкове навантаження на особисті доходи громадян і, зокрема, процент відрахувань до соціальних фондів, провокує перехід великої частини економіки в "тінь".

2. Низька якість державних послуг, передусім тих, що стосуються життєзабезпечення громадян і надаються медичними установами, закладами освіти та комунальними службами.

3. Складна система оподаткування та нестабільність податкового законодавства. В Україні існує велика кількість суперечливих та несистематизованих нормативних актів, роз'яснень та листів Державної фіскальної служби, що готуються в рамках її повноважень.

4. Високий рівень корупції та некомпетентність державних службовців. Дослідження показують, що в умовах поширеної адміністративної корупції державні службовці прагнуть до нарощування кількості перевірок і підвищення розмірів податків і штрафів. У результаті система податків і штрафів втрачає ефективність як інструмент державної політики [2].

5. Відсутність довіри до державних інституцій. Нерідко довіра до уряду або відчуття, "соціальної солідарності" спонукає людей платити податки навіть якщо раціональною поведінкою було б ухиляння від їх сплати. В Україні рівень довіри надзвичайно низький.

6. Відсутність податкової культури. Податкова грамотність і формування податкової культури – це одні з найважливіших умов для того щоб реформи запрацювали. Принцип неминучості та добровільності міцно закріпився у свідомості платників податків розвинених країн. Наприклад, у Голландії добровільність сплати податків сягає 97% [3].

Проаналізувавши основні причини тінізації доходів, слід зазначити, що за весь час існування цього негативного явища в Україні з-поміж заходів державної політики, спрямованої на зменшення частки тінєвих доходів, переважали такі, що передбачали зниження ставок податків і погорсткішання податкового адміністрування.

Проблема ухилення від сплати податків має складне підґрунття й може бути вирішена певною мірою лише за умови комплексу заходів, що стосуються підвищення якості державних послуг; запровадження прогресивного оподаткування доходів громадян; вдосконалення контролю за сплатою податків; розвиток фінансової системи; зменшення кількості податкових пільг.

Вплинути на поведінку платника, тобто на його наміри приховувати доходи, можна, на нашу думку, за допомогою: забезпечення стабільного податкового законодавства, зниження податкових ставок; забезпечення такого співвідношення між величиною граничної ставки податку і граничної ставки штрафних санкцій за порушення податкового законодавства, за якого остання є більшою за першу; спрощення процедури адміністрування податків, підвищення ефективності роботи фіскальної служби із виявлення фактів ухилення від оподаткування; забезпечення невідворотності покарання в разі виявлення таких фактів; формування податкової етики. Все це має бути спрямовано на посилення ефективності системи оподаткування, яка виступає інформаційною базою для прийняття управлінських рішень, що забезпечить ефективність функціонування системи господарювання.

Література:

1. Стратегічні пріоритети і завдання податкової реформи в Україні. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України. – 2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/podatkova_ref-21822.pdf

2. Вороненко, В.І. Вплив розміру податкового навантаження на економічний розвиток держави [Текст] / В.І. Вороненко, М.С. Малюга // Економічні проблеми сталого розвитку./ за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми: СумДУ, 2016. – Т.2. – С. 213-214.

3. Скрипка, Я.В. Державне податкове регулювання в умовах відкритої економіки [Текст] / Я.В. Скрипка, Н.В. Котенко // Економічні проблеми сталого розвитку/ за заг. ред. О.В. Прокопенко. – Суми: СумДУ, 2016. – Т.2. – С. 224-226.